

УДК 378.011.3-051:373.2]:37:001.895

DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2023.81.289374>

ЛІЛІЯ ЗІМАКОВА

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8066-5181>

(Полтава)

Place of study: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

Email: liliyazimakova1976@gmail.com

НАТАЛІЯ КОВАЛЕВСЬКА

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1149-4109>

(Полтава)

Place of study: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

Email: kovalevska_natala@ukr.net

НАТАЛІЯ МАНЖЕЛІЙ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1030-764X>

(Полтава)

Place of study: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

Email: manzheliinata@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ВІТАГЕННОГО ПРОФЕСІЙНОГО ДОСВІДУ В МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Статтю присвячено проблемі формування вітагенного професійного досвіду в майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. В епоху цифровізації суспільства для набуття професійних компетентностей важливо сформувати вітагенний професійний досвід.

Авторами окреслено актуальність вітагенного досвіду взагалі та професійного зокрема. Припущено, що синтезування життєвого досвіду із професійним дозволяє привласнити будь-яку інформацію, зробити її особистісно-орієнтованою на життєві та професійні обставини, а потім актуалізувати її із довгострокових резервів пам'яті в адекватних виробничих ситуаціях.

Авторами визначено сутність поняття «вітагенний професійний досвід» майбутнього вихователя ЗДО як інтегральну характеристику індивідуально-психологічних властивостей (здатностей) та професійних компетентностей, що легко актуалізуються у виробничих ситуаціях і не потребують додаткових важких зусиль у вирішенні педагогічних задач.

У статті схарактеризовано сучасні педагогічні засоби формування вітагенного професійного досвіду майбутнього вихователя дітей дошкільного віку в умовах закладу вищої освіти.

Автори виділили шляхи формування вітагенного професійного досвіду майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, а саме: різні види практичної діяльності студентів упродовж усього терміну навчання (різновекторні навчальні та виробничі), проектування вітагенного освітнього простору в ЗВО для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта (створення в ЗВО «Навчально-наукової лабораторії кафедри дошкільної освіти»), практичні методи навчання (моделювання різних видів діяльності, дидактичні рольові ігри, розробка дидактичних засобів для дітей дошкільного віку за різними освітніми напрямками Базового компоненту дошкільної освіти (лепбуки, сенсорні книги, скрапбукінги, флаера, постери, буктрейлери, ворктрейлери), укладання конспектів занять та описів ігор тощо).

Ключові слова: заклад дошкільної освіти, діти дошкільного віку, майбутні вихователі, особистісний потенціал фахівця, вітагенні методи навчання, вітагенний професійний досвід, демократизація освіти, партнерська взаємодія.

Постановка проблеми. Нові соціально-економічні та військово-політичні виклики та освітні орієнтири вимагають інноваційного педагогічного мислення. Боротьба нашого народу за європейські цінності лежить у площині демократизації освіти, партнерського педагогічного мислення та спілкування. Це зумовлює зміну та пошук нових засобів освітньої діяльності в усіх освітніх закладах. Педагогічна освіта не може стояти осторонь, адже від підготовки фахівця залежить успішність реформ. Новий підхід у професійній підготовці майбутніх педагогів вимагає нового мислення викладача, пошук ним сучасних педагогічних засобів формування у здобувачів професійної освіти загальних та фахових компетентностей, творчої конкурентноздатної особистості. Нашу увагу привернули вітагенні технології з голографічними проєкціями фахового навчання, які б використовувались системно та цілісно у професійній підготовці.

Вітагенне навчання засноване на актуалізації особистісного потенціалу в освітніх цілях, оскільки стимулює розкриття внутрішніх детермінант формування, функціонування і розвитку особистості майбутнього педагога. При всьому тиску номенклатурної системи, яку відчуватиме він у майбутній професії, саме вияв особистісного потенціалу дозволить виступити як творча та автономна особистість – із самодетермінацією, саморозвитком і самореалізацією. Такий підхід до проблеми формування і розвитку особистісного потенціалу професійних компетентностей виокремлює основний вектор професійної підготовки – актуалізація та формування особистісного життєвого і професійного досвіду (вітагенного професійного досвіду). Саме синтезування життєвого досвіду із професійним дозволяє привласнити будь-яку інформацію, зробити її особистісно-орієнтованою на життєві та професійні обставини, а потім актуалізувати її із довгострокових резервів пам'яті в адекватних виробничих ситуаціях. Така інформація представлятиме собою поєднання думок, емоцій, вчинків, що прожила особистість, і вони стануть для неї самодостатньою цінністю.

Варто відрізнити «досвід життя» як вітагенну інформацію, не прожити людиною, а пов'язану лише з її поінформованістю про ті чи інші сторони життя і професійної діяльності, але яка не має для особистості достатньої цінності. Як справедливо зазначає Т. Волобуєва, на жаль саме на цьому рівні й іде процес навчання в більшості освітніх технологій (Волобуєва, 2008). Важливо під час професійного навчання майбутніх педагогів перевести вітагенну інформацію у вітагенний професійний досвід.

Вітагенний професійний досвід дозволить сформувати такі фахові особистісні компетентності, які сприятимуть ефективному міжособистісному спілкуванню, розвитку особистісної педагогічної культури, можливості самовизначатися в просторі освітніх можливостей і обирати мету своєї педагогічної діяльності в майбутньому. Випускник педагогічного закладу вищої освіти окрім професійної установки на демократизацію освіти буде не тільки знати необхідний педагогічний інструментарій, а вже матиме сформований особистісний потенціал та володітиме ним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблеми формування життєвого досвіду у різні періоди приділяли увагу багато вітчизняних та зарубіжних учених. Фундаментальні проблеми особистісно-орієнтованого навчання розробляли відомі корифеї: І. Бех, Ф. А. Дістерверг, Я. Корчак, А. Макаренко, І. Огієнко, Й.-Г. Пісталлоцці, Ж.-Ж. Руссо, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін. Теоретичні та прикладні аспекти проблеми формування вітагенного досвіду з дитячих років досліджували сучасники: Н. Гавриш, С. Козлова, О. Кононко, Т. Куликова, Л. Масол, Е. Мойсеєнко та ін. Наукові праці Т. Волобуєвої, Т. Лінійчук, М. Шостки розкривають специфіку технології вітагенного навчання у різних освітніх галузях.

Життєвий досвід студентів як джерело особистісно-орієнтованого навчання, що синтезує велику кількість освітніх стратегій, зокрема демократичного, суб'єкт-суб'єктного та партнерського навчання радять використовувати у закладах вищої освіти С. Білозерська, М. Долматова, О. Сапожнікова. Пошуком можливостей реалізації технології вітагенного навчання у закладах вищої освіти займаються сучасні вітчизняні науковці та педагоги Г. Васьківська, Г. Реброва, а у професійній підготовці майбутніх вихователів дітей дошкільного віку, зокрема у формуванні професійно-комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти – Л. Мороз-Рекотова.

Мета статті – на основі аналізу наукових джерел обґрунтувати необхідність формування вітагенного професійного досвіду у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, визначити та експериментально перевірити ефективні форми, методи та засоби його формування в умовах закладу вищої освіти.

Завдання:

- 1) визначити сутність поняття «вітагенний професійний досвід» майбутнього вихователя ЗДО;
- 2) схарактеризувати сучасні педагогічні засоби формування вітагенного професійного досвіду майбутнього вихователя дітей дошкільного віку в умовах закладу вищої освіти.

Методи дослідження. Опорними методами дослідження стали аналіз та синтез джерел із досліджуваної проблеми (наукової літератури, педагогічного досвіду тощо); визначення сутності поняття «вітагенний професійний досвід»; спостереження, анкетування, моделювання та ін.

Виклад основного матеріалу. Для підготовки конкурентноздатного фахівця сучасна вища освіта повинна звертати увагу на створення таких особистісно-орієнтованих умов, які б сприяли формуванню у нього вищого образу «Я», розвитку професійної креативності, критичності, комунікативності та самореалізації. У цьому аспекті важливо операційно-процесуальну складову освіти розглядати як накопичення суб'єктивного *досвіду* особистості з його цінностями та смислами, здібностями та здатностями, вміннями та навичками, способами соціальної поведінки та техніками спілкування (Zimakova, Kramarenko, Kovalevska, Turutsya, Mokhirieva, 2021), а також акумулювання професійних компетентностей – партнерської взаємодії (Zimakova, Turutsya, Zhdaniuk, 2022) в умовах соціальних викликів, мобільних знань, гнучких способів професійної діяльності й саморефлексії тощо.

С. Білозерська визначає особистісний потенціал як інтегральну характеристику індивідуально-психологічних властивостей педагога, що включає в себе потенціал свободи і відповідальності (характеризує екзистенціальну життєву позицію педагога); здатність до рефлексії (забезпечує здатність співвідносити і координувати свої дії залежно від навколишнього оточення); здатність до емпатії (прагнення до системних, стабільних, продуктивних контактів на основі розуміння емоційного стану іншої людини); здатність до децентрації (забезпечує ефективне міжособистісне спілкування); здатність до самовдосконалення (передбачає самоусвідомлення та ціннісне ставлення до власного «Я»); здатність формувати свою життєву позицію (допомагає спрямовувати інших на шлях особистісного зростання).

Розвиток і формування вказаних особистісних здатностей забезпечать створення реальних умов для збагачення соціально-психологічного, психофізіологічного, професійно-педагогічного та аксіологічного потенціалів особистості; стимулюватимуть прагнення реалізувати себе та розширювати межі саморозвитку і самореалізації в педагогічній діяльності (Білозерська, 2021, с.87). На нашу думку, в основу вітагенного професійного досвіду входить особистісний потенціал.

Семантичний аналіз базового поняття нашого дослідження у наукових працях Т. Волобуєвої, Е. Мойсеєнко, С. Білозерської, М. Долматової дав можливість сформулювати сутність поняття **вітагенний професійний досвід** майбутнього вихователя дітей дошкільного віку – це інтегральна характеристика індивідуально-психологічних властивостей (здатностей) та професійних компетентностей, що легко актуалізуються у виробничих ситуаціях і не потребують додаткових важких зусиль у вирішенні педагогічних задач (Мойсеєнко, 2008; Долматова 2014). Вітагенний професійний досвід іншими словами корелюється зі словами «можу і дію», а не «знаю, але треба підготуватись». Вітагенний професійний досвід дозволяє діяти експромтом, без надмірної підготовки, крім того це той варіант, коли у педагога є готовність організувати дитячу діяльність згідно їхніх бажань, інтересів та намірів: діти як суб'єкти освітнього процесу висловлюють бажання щось робити, у щось грати, а педагог психологічно і професійно до цього готовий, він легко стає на позицію дітей, дозволяє їм діяти вільно та обирати, а сам лише координує, спрямовує, передбачає, комунікує, має усі необхідні засоби або їхні замітники (за технологією М. Монтесорі «допоможи мені зробити це самому»).

Законо України «Про освіту», «Про вищу освіту», Стандарти вищої освіти визначають пріоритети на особистісний підхід, студентоцентрованість та практико-орієнтованість у професійній освіті. Вихідною умовою оновлення системи вищої освіти є організація педагогічного процесу, в основі якого лежить ідея розвитку особистісного потенціалу майбутнього фахівця, а оновлені зміст, форми і методи навчання гуманізують цінність і сенс його буття.

Сучасні соціальні виклики індивідуалізували освіту – практика дистанційного навчання сприяла та стимулювала до самоорганізації освітньої діяльності, вибору мети, задач, незвичайних засобів їх досягнення і виконання, прояви нестандартності у здійсненні дій, учинків, поведінці, відсутність тиску сприяли виробленню індивідуального стилю життя і діяльності студента і викладача. У цьому смислі заклад вищої освіти став дороговказом, орієнтиром, освітнім сенсом, який вказує напрям і визначає простір, а студент, маючи і всотуючи в себе весь життєвий досвід (інформаційний вітагенний), здобуває власний вітагенний професійний досвід. Отже, в умовах інформаційно орієнтованого суспільства, коли однією із цінностей є інформація, організувати освітній процес необхідно з позиції самого студента, його життєвого досвіду.

Одночасно необхідно враховувати високий рівень соціальності педагогічної професії. Досвід спілкування із соціумом, його таким чином активне пізнання – це важлива складова вищої педагогічної освіти. Комунікативне пізнання суспільно-історичного досвіду освітньої діяльності дає можливість ефективніше оволодіти педагогічною культурою, засвоїти освітні надбання, виробити психічні якості, які характерні педагогові. І знову зрозуміло, що студент самотужки неспроможний засвоїти досягнення педагогічної культури. Він робить це при постійній допомозі та керівництві з боку професіоналів – викладачів ЗВО та стейкхолдерів. Умовами засвоєння вітагенного професійного досвіду є активна виробнича діяльність майбутнього педагога та спілкування з професіоналами. Тому кожен задіяний у

фаховій підготовці майбутнього вихователя дітей дошкільного віку професіонал повинен чітко усвідомлювати свій внесок у палітру його вітагенного професійного досвіду.

Реформування вищої освіти стимулювало у 2019-2023 роках професорсько-викладацький склад кафедри дошкільної освіти ПНПУ імені В. Г. Короленка на чолі із завідувачем, доктором педагогічних наук, професором О. А. Гнізділовою до впровадження технології вітагенного навчання у професійну підготовку майбутніх педагогів за освітніми програмами «Дошкільна освіта», «Дошкільна освіта. Сімейне виховання» (першого бакалаврського освітнього рівня).

Важливим рушієм до освітніх змін стало також щорічне опитування студентів вищезазначених освітніх програм щодо якості освіти у ПНПУ імені В. Г. Короленка, яке при загальній високій оцінці професійної практичної підготовки (середня оцінка якості практики за всіма критеріями становила у 2020 році – 4,7) містило таку особливу думку та пропозицію від студента: «На мою думку, недостатньо часу було виділено на практичне застосування знань. Якщо можливо, то хотілося б більш тісної взаємодії між викладачами, студентами та садочками. Не лише у формі виробничої практики, а й у формі екскурсії чи майстер-класу з проведення занять, особливо на перших курсах. Загалом, хотілося б висловити подяку викладачам та колективу психолого-педагогічного факультету» (Опитування бакалаврів, 2020).

Науковими підходами, що були покладені в основу реалізації технології вітагенного навчання, стали практико-орієнтоване навчання, діяльнісний, інтегрований, комунікативний, синергетичний, особистісно-орієнтований. Із 2020 року основними напрямками реалізації технології вітагенного навчання стало – зміна змістової та операційної компонентів моделі професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. У зміст професійної підготовки бакалаврів дошкільної освіти було включено різні види практичної діяльності студентів упродовж усього терміну навчання – суттєво збільшено відсоток практик у загальному освітньому часі та суттєво урізноманітнено їх залежно від етапу навчання. Нині студенти спеціальності 012 Дошкільна освіта щосеместрово мають в індивідуальному плані практичну підготовку. Наведемо перелік видів практик для здобувачів освітньої програми «Дошкільна освіта» (2021 р.) (першого бакалаврського освітнього рівня):

1. Навчальна безвідривна практика (I курс, I семестр, 3 кредити).
2. Навчальна безвідривна практика (I курс, II семестр, 3 кредити).
3. Навчальна психолого-педагогічна практика у ЗДО (II курс, III семестр, 4 тижні, 6 кредитів).
4. Виробнича педагогічна практика у групах раннього віку (II курс, IV семестр, 6 тижнів, 9 кредитів).
5. Виробнича педагогічна практика у групах дошкільного віку (III курс, V семестр, 4 тижні, 6 кредитів).
6. Виробнича методична практика у ЗДО (III курс, VI семестр, 4 тижнів, 6 кредитів).
7. Виробнича педагогічна практика у ЗДО (літня) (III курс, VI семестр, 2 тижні, 3 кредити).
8. Виробнича педагогічна практика у ЗДО (IV курс, VII семестр, 4 тижні, 6 кредитів).
9. Виробнича організаційно-методична практика у ЗДО (IV курс, VIII семестр, 4 тижні, 6 кредитів).

Наступним суттєвим кроком до впровадження технології вітагенного навчання стало проектування вітагенного освітнього простору в ЗВО для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта. За сприяння ректорату університету та адміністрації психолого-педагогічного факультету кафедрою дошкільної освіти у 2020 р. було створено «Навчально-наукову лабораторію кафедри дошкільної освіти», ідейним натхненником і керівником якої став завідувач кафедри дошкільної освіти, доктор педагогічних наук, професор О. А. Гнізділова. Мета лабораторії – це науково-методичне забезпечення навчальних дисциплін професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти сучасним обладнанням освітнього середовища, що сприяє гармонійному розвитку дітей раннього та дошкільного віку; створення оптимальних умов для опанування студентами практичними уміннями та навичками проведення занять із різних методик із дітьми раннього та дошкільного віку; впровадження результатів наукових досліджень і розробок студентів у виховний процес ЗДО. Важливими функціями лабораторії, які спрямовані на отримання майбутніми вихователями ЗДО вітагенного професійного досвіду, стали аналітична – проведення наукових досліджень студентів на базі лабораторії, апробація новітніх освітніх технологій у галузі дошкільної освіти, сприяння у підготовці студентських наукових робіт, аналіз емпіричних досліджень у галузі дошкільної освіти, та освітня – вправління здобувачів вищої освіти в ефективному застосуванні сучасних дидактичних засобів, які використовуються в закладах дошкільної освіти тощо. (Положення про навчально-наукову лабораторію кафедри дошкільної освіти ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022). При визначенні осередків викладачі кафедри дошкільної освіти передовсім керувалися змістовими блоками чинних освітніх програм та напрямками освітньої роботи в закладах дошкільної освіти. Також був використаний міжпредметний інтегрований підхід у зонуванні освітнього простору науково-навчальної лабораторії. Нині предметно-розвивальне середовище лабораторії складається з таких осередків: нормативно-правовий; осередок раннього

розвитку дітей; осередок когнітивного розвитку; осередок національно-патріотичного виховання; осередок художньо-естетичного виховання. У цих осередках студенти мають можливість розширювати, збагачувати, систематизувати вітагенний професійний досвід. Саме в стінах лабораторії окремий студент усю сукупність знань, почуттів, вчинків трансформує в особистий світогляд, що відображає рівень його усвідомлення (освіченості) не тільки в професійній діяльності, а й в різних галузях знань. Рівень його вітагенної професійної інформованості формується у соціокультурному та професійному оточенні, а вітагенний професійний досвід буде складатись з досвіду дій, з досвіду почуттів, досвіду розумових операцій та комунікацій, які студент виконує в стінах лабораторії. На нашу думку, характер вітагенної інформації визначає її ставлення до різних предметів, явищ, тобто в умовах лабораторії виробляється суб'єктивне ставлення майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти до предмета своєї професійної діяльності. Сучасне естетичне обладнання лабораторії закладає досвід моделювання освітнього середовища, який у майбутньому студент зможе легко зреалізувати у власній професійній діяльності в ЗДО. Саме в лабораторії майбутній вихователь сприймає цікаві виробничі рішення – у лабораторії представлено традиційний дидактичний матеріал та інноваційні технології дошкільної освіти: розвивальний матеріал Монтессорі, кубики Зайцева, блоки Дьєниша, палички Кьюізенера, ігри Воскобовича і Нікітіних. Є також унікальні винаходи та педагогічні рішення – мобільна дослідна станція – розробка викладачів кафедри (проф. Гнізділова О.А., доц. Карапузова І.В.), яка використовується під час викладання дисципліни «Організація дослідно-експериментальної діяльності дітей в природі» і дозволяє студентам проводити експерименти з водою, повітрям, ґрунтом, рослинами, отримати сенсорні враження, дає можливість краще зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки у довкіллі і захоплено-чуттєво пізнати світ природи. Мобільний театр (розробка проф. Гнізділової О.А.) дає можливість студенту опанувати різними видами театру, перевтілитися в героїв казок, розробити сценарій вистави та виготовити до нього героїв і декорації. А найкращі студентські роботи та винагороди, розміщені в лабораторії, надихають майбутніх вихователів на академічні та виробничі активності, оскільки власний вітагенний досвід набуває освітньої цінності тільки у співставленні з вітагенним професійним досвідом інших студентів. У процесі обміну досвідом окремої особистості і колективу студент отримує можливість усвідомити джерело власних досягнень або невдач. Тільки опертя на досвід як чужий, так і власний дозволить виробити власний педагогічний стиль, педагогічну культуру, збагатить особистісний потенціал тощо.

Існування лабораторії підвищило практико-орієнтований підхід до професійної підготовки і у викладанні навчальних дисциплін освітніх програм «Дошкільна освіта», «Дошкільна освіта. Сімейне виховання». Викладачі надають перевагу практичним методам навчання, що формує вітагенний професійний досвід, а саме: моделювання різних видів діяльностей, дидактичні рольові ігри, розробка дидактичних засобів для дітей дошкільного віку за різними освітніми напрямками Базового компоненту дошкільної освіти (лепбуків, сенсорних книг, скрапбукінгів, флаєрів, постерів, буктрейлерів, ворктрейлерів), укладання конспектів занять та описів ігор тощо. Цінним надбанням лабораторії кафедри дошкільної освіти є колекція сенсорних дитячих книг, які студенти виготовляють ще на першому курсі під час вивчення дисципліни «Дитяча психологія та психологія дитячої творчості» (доц., к. псих. н. Пасічніченко А. В.). Процес виготовлення з подальшою презентацією актуалізує попередній вітагенний досвід та спрямовує його у русло професійної діяльності. Сконцентрованість у лабораторії засобів із різних навчальних дисциплін дозволяє на наступних етапах навчання спиратись на вже здобутий вітагенний професійний досвід та розширювати його. Так, зокрема згадані вище сенсорні книги вдало використовуються на вибіркових дисциплінах «Партнерська педагогіка», «Теорія та методика організації комунікативно-мовленнєвої діяльності дошкільників» та «Теорія та методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників» (доц., к. пед. н. Зімакова Л. В.), на яких студенти навчаються використовувати їх як засоби спілкування та художньо-естетичного розвитку – вони продумують дидактичні завдання на активізацію словника, формування правильної граматичної будови, аналізують архітектуру та дизайн цих книг із позиції формування мовленнєвої компетенції дітей раннього віку, налагодження партнерської взаємодії, при якій дитина є суб'єктом освітньої діяльності і, гортаючи книгу, самостійно обирає саме ті сторінки, за змістом яких хотіла б взаємодіяти із дорослим. Також в лабораторії представлено колекцію лепбуків, які студенти виготовляють під час вивчення навчальної дисципліни «Партнерська педагогіка» (доц., к. пед. н. Зімакова Л. В.). До виготовлення лепбуків студенти залучаються безпосередньо на практичному занятті, щоб отримати вітагенний професійний досвід організації освітньої діяльності на принципах партнерства та демократизації. Майбутні вихователі отримують досвід використання інтерактивних методів – мозкового штурму, полілогу, інтерв'ювання, синтезу думок, методу «Мікрофону» тощо. Найважливіше, що вони практично сприймають дві стратегії використання лепбуку як засобу партнерської взаємодії педагога і дітей: «розподілене лідерство» за готовим лепбуком та «діалог-взаємодія-взаємодопомога» під час кооперованого виготовлення лепбука. Методи моделювання та дидактичні рольові ігри, які

використовуються на практичному із формування компетентності партнерської взаємодії із виготовлення та презентації лепбуку, дозволяють студентам приміряти на себе ролі дітей різних за психофізіологічними характеристиками: вони діють як діти – наслідують їх мовлення, вирізають не по лінії, неточно приклеюють деталі, штовхають, заважають один одному, пропонують свої ідеї, обґрунтовують їх, аргументують, зацікавлено спостерігають та сумлінно виконують завдання тощо. Така палітра освітнього процесу активізує попередній досвід та через різні сенсорні канали формує наступний щабель вітагенного професійного досвіду майбутнього вихователя дітей раннього та дошкільного віку.

На практичних заняттях названих вище навчальних дисциплін доц., к. пед. н. Зімакова Л. В. залучає студентів до виготовлення скрапбукінгів, літературних постерів, до створення буктрейлерів та ворктрейлерів. Подібні завдання дають можливість навчитися співпраці як вищому рівню педагогічної взаємодії (Зімакова, Тупиця, Жданюк, 2022, с.94-95). Група студентів, об'єднана усвідомленням єдиної цілі, чітким розмежуванням функцій партнерських сторін, взаємною допомогою в реалізації завдань, – досягає спільної мети через високий ступінь довіри та делегування повноважень. Педагогічній співпраці, педагогічному партнерству необхідно вчитись ще в закладі вищої освіти, оскільки специфікою професії вихователя ЗДО є уміння співпрацювати в парі з другим вихователем, асистентом вихователя, музичним керівником, інструктором фізичної культури, логопедом та психологом. Такий вітагенний професійний досвід не сформувати одномоментно, він формується упродовж всього навчання у ЗВО – системно та послідовно.

Зміна стратегії надання освітніх послуг викладачами кафедри дошкільної освіти ПНПУ імені В.Г. Короленка на формування вітагенного професійного досвіду зумовила підвищення оцінки здобувачів практичної підготовки у 2022 році – 4,86 балів (із 5 балів), а особливі думки студентів були наступного змісту: «Практичні заняття з дисциплін дають дійсно багато практичного матеріалу, які ми можемо застосовувати в подальшій роботі», «Навчальні практики надають нам можливість здобути нові знання та збагатити наш життєвий і педагогічний досвід», «Подобається якість освіти, так як викладачі доносять інформацію, наводять багато прикладів та дають багато цікавих базових знань по дисципліні. Якщо ти навіть не зрозумів деякі фактори – то вони обов'язково знайдуть час та допоможуть розібратися з питанням!», «Всі знання, поради, лайфхаки, цікавинки, якими поділилися з нами викладачі використовую в своїй роботі!!!!» (Опитування бакалаврів, 2022).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вищевикладене науково-педагогічне дослідження дозволяє стверджувати, що в освітньому процесі закладу вищої освіти необхідно систематично актуалізувати життєвий досвід майбутнього вихователя дітей раннього та дошкільного віку та сприяти його накопиченню, збагаченню, розширенню. Кожен викладач повинен використовувати технологію вітагенного навчання, яка дозволить студенту сформувати вітагенний професійний досвід та відповідно до нього збудувати особистісну професійну стратегію. У подальших дослідженнях необхідно зупинитись на пошуку та розширенні педагогічного інструментарію із формування вітагенного професійного досвіду майбутніх вихователів ЗДО під час професійного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Білозерська С. І. (2021) Особистісний потенціал у структурі особистості викладача. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського*. Серія: Психологія Том 32 (71) № 1. С.87-92.
- Волобуєва Т. Вітагенні технології компетентісного навчання. *Освіта.UA*. 14.02.2008. [URL : <https://osvita.ua/school/method/technol/637/>].
- Долматова М.П. (2014) Життєвий досвід студентів як джерело особистісно-зорієнтованої освіти. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. Вип. №2(24). С.181-183.
- Зімакова Л., Тупиця О., Жданюк Л. Дистанційне навчання дітей дошкільного віку на засадах партнерської педагогіки під час воєнного стану. *Педагогічні науки*. 2022. № 79. С.92-100. URL : <http://pednauki.pnpu.edu.ua/article/view/264557>
- Мойсеєнко Е. Є. (2008) Сутність поняття «життєвий досвід» та його основні характеристики. *Освітній вимір*. Т. 20. С.256–262.
- Опитування бакалаврів (2020, 2022). URL : <https://is.gd/MbNCUn>.
- Положення про навчально-наукову лабораторію кафедри дошкільної освіти ПНПУ імені В. Г. Короленка URL : <https://drive.google.com/file/d/1OGQM9lm327kIUcW-oXZkveN9u7iOXIG/view>.
- Zimakova, L.; Kramarenko, V.; Kovalevska, N.; Tupytsya, O.; Mokhirieva, Y. Treinamento de futuro educador de fala comunicativa para a adaptæo social de crianas de 5 a 7 anos por meio da arte moderna. *Revista on line de Política e Gestão Educacional*, Araraquara. 2021, v.25, n. esp.3, p. 1810–1825. Web of Science – Q4. <https://periodicos.fclar.unesp.br/rpge/article/view/15594>
- Liliya Zimakova, Oleksandr Tupytsya, Liudmyla Zhdaniuk, Wartime and Distance Learning for Preschool Children on the Basis of Partner Pedagogy, *American Journal of Education and Information Technology*. Volume 6, Issue 1, June 2022, pp. 53-60. <http://ipc-dspace.org.ua/bitstream/123456789/259/1/3бiрник.pdf>

REFERENCES

- Bilozerska S. I. (2021) Osobystisnyi potentsial u strukturі osobystosti vykladacha. Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V.I.Vernadskoho. Serii: Psykholohiia Tom 32 (71) № 1. S.87-92.
- Volobuieva T. Vitahenni tekhnolohii kompetentisnoho navchannia. Osvita.UA. 14.02.2008. [URL : <https://osvita.ua/school/method/technol/637/>].
- Dolmatova M.P. (2014) Zhyttievyi dosvid studentiv yak dzherelo osobystisno-zoriietovanoi osvity. Visnyk Kyivskoho instytutu biznesu ta tekhnolohii. Vyp. №2(24). S.181-183.
- Zimakova L., Tupytsia O., Zhdaniuk L. Dystantsiine navchannia ditei doshkilnoho viku na zasadakh partnerskoi pedahohiky pid chas voiennoho stanu. Pedahohichni nauky. 2022. № 79. S.92-100. URL : <http://pednauki.pnpu.edu.ua/article/view/264557>
- Moiseienko E. Ye. (2008) Sutnist poniattia «zhyttievyi dosvid» ta yoho osnovni kharakterystyky. Osvitnii vymir . T. 20 . S.256–262.
- Opytuvannia bakalavriv (2020, 2022). URL : <https://is.gd/MbNCUn>.
- Polozhennia pro navchalno-naukovu laboratoriiu kafedry doshkilnoi osvity PNPu imeni V. H. Korolenka URL : <https://drive.google.com/file/d/1OGQM9lm327kiUcW-oXZkveNgu97iOXIG/view>.
- Zimakova, L.; Kramarenko, V.; Kovalevska, N.; Tupytsya, O.; Mokhirieva, Y. Treinamento de futuro educador de fala comunicativa para a adaptatō social de crianas de 5 a 7 anos por meio da arte moderna. *Revista on line de Poltica e Gestāo Educacional*, Araraquara. 2021, v.25, n. esp.3, p. 1810–1825. Web of Science – Q 4. <https://periodicos.fclar.unesp.br/rpge/article/view/15594>
- Liliya Zimakova, Oleksandr Tupytsya, Liudmyla Zhdaniuk, Wartime and Distance Learning for Preschool Children on the Basis of Partner Pedagogy, *American Journal of Education and Information Technology*. Volume 6, Issue 1, June 2022 , pp. 53-60. <http://ipc-dspace.org.ua/bitstream/123456789/259/1/Збірник.pdf>

LILIA ZIMAKOVA
NATALIA KOVALEVSKA
NATALIA MANZHELIY

VITA GENES PROFESSIONAL EXPERIENCE FORMATION IN FUTURE TEACHERS OF PRESCHOOL

EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Annotation. The article is devoted to the issue of vita genes professional experience formation in future teachers of preschool educational institutions. In the era of the digitalization of society, it is crucial to form a rich professional experience for acquiring professional competencies.

The authors have outlined the relevance of vita genes experience in general and professional experience in particular. It is assumed that synthesizing life experience with professional experience allows you to appropriate any information, make it personally oriented to life and professional circumstances, and then update it from long-term memory reserves in adequate production situations.

The authors have defined the essence of the category “vita genes professional experience” of a future kindergarten teacher as an integral characteristic of individual psychological properties (abilities) and professional competencies that are easily actualized in production situations and do not require additional heavy efforts in solving pedagogical tasks.

The article characterizes modern pedagogical means of forming future kindergarten teachers' vita genes professional experience in the conditions of a higher educational institution.

The authors have singled out the ways of forming the vita genes professional experience of future educators of preschool educational institutions, namely: various types of students' practical activities throughout the entire period of study (various educational and production vectors), the design of a vita genes educational dimension in PEI for students majoring in the specialty 012 Preschool education (creation in PEI of “Educational-Scientific Laboratory of the Department of Preschool Education”), practical teaching methods (modeling of various types of activities, didactic role-playing games, development of didactic tools for preschool children in a number of educational areas of the Basic component of preschool education (lapbooks, sensory books, scrapbooking, flyers, posters, book trailers, work trailers), compiling lesson notes and game descriptions, etc.).

Key words: preschool educational institution, children of preschool age, future educators, vita genes professional experience, the democratization of education, partnership interaction, a specialist's personal potential, vita genes teaching methods.